

MUSEU D'ARQUEOLOGIA DE CATALUNYA-GIRONA

EFEMÈRIDE 175 ANYS DE MUSEU
EXPOSICIÓ CLAUSTRE

175 anys
del Museu de
Sant Pere de Galligants
1845-2020

Del 30 d'octubre de 2020 al 30 d'octubre de 2021

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Museu d'Arqueologia
de Catalunya

Introducció

La seu a Girona del Museu d'Arqueologia de Catalunya commemora els 175 anys de vida del museu, conegut originàriament com a *Museo Provincial de Antigüedades y Bellas Artes de Girona*, i creat el 1845 per la Comissió Provincial de Monuments. És el museu més antic de Girona i un dels més antics de Catalunya. Per aquesta raó, durant tot un any s'oferiran diverses activitats i propostes que permetin rememorar la seva trajectòria.

Com a tret de sortida d'aquesta celebració s'ofereix al claustre l'exposició **“175 anys del museu de Sant Pere de Galligants”**. Tal com indica el seu títol, a través de 7 àmbits i amb el suport del voltant d'un centenar de fotos i dibuixos, se'ns proposa un viatge al llarg d'uns anys i uns contextos canviants que ens permetran entendre com s'ha anat teixint la història i l'evolució del museu.

Com a continuació de la commemoració, l'any 2021 l'exposició “El temps de la memòria: tresors del Museu d'Arqueologia de Catalunya a Girona”, presentarà a la nau central les peces més rellevants de les col·leccions de la història del museu, i la producció d'un audiovisual amb la història de l'edifici i monument. Suposarà una nova etapa en el museu, empenent la reforma de l'edifici i monument, i la remodelació de l'exposició permanent.

Aquest ha estat un museu amb una continuïtat ininterrompuda fins a data d'avui que, poc a poc, ha anat adaptant-se a les necessitats i requesta de la ciutadania local, nacional i internacional. Aquesta commemoració suposa una nova etapa en el museu. Nous canvis i nous reptes, que es donaran a conèixer, al llarg d'un any, a través de diferents actes, exposicions, seminaris, conferències i diverses activitats, dirigides a tot tipus de públic, i que es podran consultar en la nostra web www.macgirona.cat.

INDEX DE CONTINGUTS

Textos de l'exposició

- Introducció
- Naixement 1845-1939
- Creixement 1939-1981
- Renovació 1981-1992
- Projectió 1992-2019
- Futur 2020-2030
- Fent història

Actes i activitats programades

Crèdits de l'exposició

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

TEXTOS DE L'EXPOSICIÓ

INTRODUCCIÓ

1845-2020

El Museu de Sant Pere de Galligants presenta els objectes arqueològics, des de la prehistòria fins a l'època medieval, recuperats en les excavacions de les comarques gironines.

Com neix?

El 30 d'octubre de 1845, la Comisión Provincial de Monumentos funda el Museo Provincial de Antigüedades y de Bellas Artes, origen de l'actual Museu d'Arqueologia de Catalunya a Girona. Neix el museu més antic de la ciutat de Girona i un dels més antics de Catalunya. En un primer moment, el museu s'instal·là en les dependències de l'Institut Provincial, actual seu del Museu d'Història i de l'Arxiu Municipal de Girona. Encara no obert al públic, el museu inicia la seva trajectòria ingressant les peces procedents de les excavacions que la Comissió de Monuments realitza en 1846 a Empúries. El 10 de desembre de 1857, el bisbe Lorente cedeix el claustre de Sant Pere de Galligants a la Comissió de Monuments, que hi instal·là el museu un cop avançada la restauració del claustre i la construcció del sobreclaustre. El museu obrí al públic el dia de sant Narcís de 1870. L'església de Sant Pere continuà en mans del bisbat i en culte fins al juliol de 1936. El 25 d'abril de 1933 el Servei de Conservació i Catalogació de Monuments de les comarques gironines s'instal·la al museu de Sant Pere. El 18 de gener de 1939 el Museu provincial fou incorporat, per ordre ministerial, al Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos com a Museo Arqueológico Provincial de Gerona. El 4 d'agost del mateix any obre de nou les portes, amb la nau de l'església condicionada com a espai expositiu. L'any 1957 la Diputació de Girona, ens que gestiona el museu, hi crea el Servei d'Investigacions Arqueològiques. L'1 de març de 1962 el museu és declarat Monument Nacional. L'any 1979 els fons artístics medievals i moderns del museu es traslladen al

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

Palau Episcopal de Girona amb la creació del Museu d'Art de Girona, i la secció d'arqueologia roman a Sant Pere de Galligants. El Museu de Sant Pere es remodelarà, i durant un breu període de temps, les col·leccions s'exposaran a la Fontana d'Or. Acabades les obres, el 13 de novembre de 1981 torna a obrir, ara com a Museu Arqueològic de Sant Pere de Galligants. L'any 1992 es traspassen els museus i funcions museístiques de la Diputació de Girona a la Generalitat de Catalunya. El Museu Arqueològic de Sant Pere de Galligants esdevé la seu a Girona del Museu d'Arqueologia de Catalunya.

El museu actual

Avui dia ens trobem amb un museu amb vocació local, nacional i internacional, amb continuïtat ininterrompuda fins a data d'avui que, poc a poc, ha anat adaptant-se a les necessitats i requesta de la ciutadania. Aquesta adaptació és fruit d'un projecte progressiu de renovació conceptual i material, iniciat entre 2006 i 2009 i continuat fins el 2016, tant pel que fa a l'exposició permanent de la galeria superior com de la presentació de la nau de l'església. El procés ha perseguit reconciliar edifici, col·leccions i discurs històric, i afegir una nova consideració que cap factor de l'exposició fos catalitzador de futurs mecanismes de degradació. L'interès del museu no està solament en les sales d'exposició, sinó també en l'edifici que les acull, l'antic monestir benedictí de Sant Pere de Galligants, un dels monuments més notables de l'art romànic català. L'equipament museístic actual es troba instal·lat en dos espais a Girona: el monestir de Sant Pere de Galligants, on es troben les sales d'exposició permanent i temporal, mentre que els serveis centrals, amb les oficines, laboratoris, biblioteca i els dipòsits arqueològics nacionals, es troben en el Centre de Pedret.

NAIXEMENT 1845-1939

El 30 d'octubre de 1845, la Comisión de Monumentos Históricos y Artísticos de Girona publica una nota en el Boletín Oficial de la Provincia de Gerona, anunciant la creació d'un museu provincial. El museu s'instal·la provisionalment a l'Institut Provincial (actual Museu d'Història de Girona) i els primers materials que ingressen provenen de les excavacions que la Comissió realitza a Empúries, entre 1846 i 1847. El 29 d'octubre de 1870 s'obre al públic el Museo Provincial de

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

Antigüedades y Bellas Artes de Girona. Comencen les tasques de catalogació i documentació dels fons i es publiquen els catàlegs de les col·leccions de pintura (1889), de la col·lecció prehistòrica (1923), i de pintura i escultura (1932). El museu s'obre a les primeres visites escolars. L'esclat de la guerra, el juliol de 1936, obliga a tancar el museu al públic. El museu és incorporat al Servei d'Excavacions i Arqueologia de Catalunya.

Instal·lació del museu al claustre. Foto 1889.

CREIXEMENT 1939-1981

A partir de 1939 el museu es converteix en Museo Arqueológico Provincial, al temps que s'ocupa l'església, oberta al culte fins al 1936. La recuperació de l'activitat durant aquest període es forja en diferents actuacions: l'any 1943 s'inaugura la Sala de Prehistòria i Protohistòria, muntada en el cor de l'església, i el 1944 la Sala d'Empúries, que s'emplaça a l'antiga sagristia (avui sala polivalent). El mal estat del sobreclaustre obliga l'any 1973 a traslladar provisionalment els fons arqueològics a la Fontana d'Or. L'any 1979 s'escindeixen les col·leccions. Els fons artístics medievals i moderns passen a formar part del Museu d'Art, creat el 1976, juntament amb els del Museu Diocesà, mentre que les col·leccions arqueològiques

continuen a Sant Pere de Galligants, cosa que permetrà dedicar tot l'espai del monestir a museu arqueològic.

Detall de la museografia al claustre. Foto 1942

RENOVACIÓ 1981-1992

Acabades les obres de restauració de l'església i el sobreclaustre, i restituïts els fons arqueològics, el 13 de novembre de 1981 es reobre com a Museu Arqueològic de Sant Pere de Galligants, en una actuació conjunta de la Diputació de Girona i la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat, amb aportació econòmica del Ministerio de Cultura. El mateix any, l'aleshores Servei d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona passa a denominar-se Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona. A la vegada es crea un departament d'arqueologia subaquàtica, continuador dels treballs del Patronato de Excavaciones Arqueológicas Submarinas de la Provincia Marítima de Gerona, creat per ordre ministerial el 1972. L'any 1992 el Museu Arqueològic de

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Museu d'Arqueologia
de Catalunya

Sant Pere de Galligants esdevé la seu a Girona del Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Detall del nou muntatge museogràfic. Foto 1981

PROJECCIÓ 1992-2019

El 28 d'abril de 1993 es constitueix el Consell Rector del Museu d'Arqueologia de Catalunya a Sant Pere de Galligants. S'inicia una nova etapa com a seu d'un museu nacional. Amb aquesta projecció territorial, l'any 1994 s'inaugura el Centre de Pedret, on es reuneixen els serveis de suport científic, tècnic i material al museu. A partir de 2001 s'inicia la dinamització de l'acció educativa i cultural, oferint d'una banda, l'explicació d'un edifici romànic i, d'altra banda, el contingut d'una exposició permanent que aplega els materials arqueològics de les comarques de Girona, des de la prehistòria fins a l'edat mitjana. Es projecta una remodelació dels continguts i dels objectes de l'exposició permanent, que es tancarà el 2014 amb la nova ubicació i muntatge del sarcòfag de les Estacions i del mosaic de Bell-lloc.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

Activitat escolar. Foto 2016

FUTUR 2020-2030

A partir de 2020, en el marc del Pla de Museus de Catalunya, Museus 2030, i del Pla Estratègic del Museu d'Arqueologia de Catalunya 2025, la seu gironina continuarà treballant a l'entorn de tres eixos: local (a nivell de ciutat i comarques de Girona), nacional (a nivell de país) i internacional. També abordarà la renovació conceptual i museogràfica del museu, configurant un monestir cultural, amb una nova proposta expositiva articulada a l'entorn de la memòria del monument i el seu ús per a l'acció patrimonial i cultural. L'antic museu de Sant Pere de Galligants es redefineix a partir de la nova visió que inspira el conjunt del museu nacional en què s'integra: "una institució de referència nacional i internacional, símbol de l'aposta de Catalunya per la innovació i la creativitat, obert, inclusiu, transparent i sostenible, on l'arqueologia explica, qüestiona, sorprèn i emociona".

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

FENT HISTÒRIA

1845-1939

Aconseguida la creació del museu (1845), els primers ingressos en el qual tingueren lloc el 1846, el següent objectiu fou trobar-li ubicació fixa. La tria de la Comissió de Monuments fou el claustre de Sant Pere de Galligants, la titularitat del qual calgué negociar amb el Bisbat. Cedit el 1857, les obres de restauració i la construcció del sobreclaustre es perllongaren fins a 1877. Els qui assentaren les bases del museu foren els tres grans conservadors que se succeïren en el càrrec entre 1870 i 1913: Enric Claudi Girbal i Nadal (1870-1895), Joaquim Botet i Sisó (1896-1904) i Manuel Cazorro y Ruiz (1904-1913). El 25 d'abril de 1933 la Comissaria Delegada de la Generalitat a Girona nomenava Lluís Busquets i Mollera director del museu. El nomenament fou contestat per la Comissió de Monuments, que el mantingué com a oficial tècnic. En el càrrec entre 1933 i 1936, Lluís Busquets fou el primer director del museu. La cura de les instal·lacions del museu i l'atenció al públic anava a càrrec dels vigilats i conserges. Entre tots ells destaca Esteve Fontané i Serramitjana (1864-1964), l'avi del museu. Fuster i músic, estigué vinculat al museu des de cap a 1890 com a vigilant i des de 1920 com a conserge. Es jubilà cap a 1957, amb 68 anys de servei. En complir els cent anys fou condecorat amb la Medalla al Mérito en el Trabajo, categoria de bronze. Ja jubilat, continuà acudint al museu fins poc abans de la seva mort.

1939-2020

El gener de 1939, el Museu Arqueològic de Sant Pere de Galligants fou incorporat per ordre ministerial al Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos com a Museo Arqueológico Provincial. En aquest període sobresurten dues personalitats: Miquel Oliva i Prat i Aurora Martín i Ortega. Miquel Oliva i Prat (1922-1974), conservador des de 1943 i director del museu de 1961 a 1974, comissari provincial d'excavacions, delegat provincial de Belles Arts, professor universitari, arqueòleg de camp, excavador d'Ullastret i organitzador del seu museu monogràfic. Aurora Martín i Ortega assumí provisionalment la direcció del museu a la mort de Miquel Oliva el 1974. Directora des de 1979 fins a la seva jubilació, l'any 2012, tingué cura de la gestió dels museus arqueològics de Girona i Ullastret i del Centre d'Investigacions Arqueològiques en temps canviants, sense oblidar el treball de camp, especialment a Roses i

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

Ullastret. L'any 1943 es crea el taller de restauració del museu, instal·lat a les golfes de Sant Pere de Galligants. En els seus primers anys hi col·laboren, entre d'altres, diversos artistes que han assolit un reconegut prestigi: Francesc Torres Monsó, Emília Xargay, Joaquim Casellas. L'any 1957, la Diputació de Girona crea el Servicio de Investigaciones Arqueológicas per donar suport tècnic al museu, consolidant la tradició de conservació i cura dels objectes arqueològics. Figura rellevant d'aquest moment serà Mercè Ferré i Valls. Des de 1958 fins a la seva jubilació el 2004, la seva tasca en el camp de la restauració i la conservació dels materials i en el treball de camp arqueològic serà essencial per al funcionament del museu. L'estructura del museu creix a partir de 1975 amb el nomenament de dos conservadors, Narcís Soler i Masferrer (1975-1990) i Enriqueta Pons i Brun (1975-2012). El museu desenvolupa, a partir d'aquest moment, una intensa activitat de recerca científica, reflectida en la publicació de la revista Cypsela i de la Sèrie Monogràfica de Girona, i en nombrosos projectes d'excavació arqueològica, com els de Roses, Ullastret, l'Arbreda (Serinyà), Puig Castellet (Lloret de Mar), la Fonollera (Torroella de Montgrí) i Mas Castellar (Pontós), entre d'altres. A partir de 1981, l'Aleshores Servei d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona passa a denominar-se Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona. A la vegada, es crea un departament d'arqueologia subaquàtica, que serà dirigit per Xavier Nieto Prieto. El 30 de gener de 1994 s'inaugura el Centre de Pedret, que serà la nova seu del Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona i del Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya (creat el 1992), i que a partir de 1996 formarà part del Museu d'Arqueologia de Catalunya. En el Centre de Pedret es concentraran els serveis administratius i educatius i els de suport científic, tècnic i material al museu de Sant Pere de Galligants. També acollirà el Servei d'Atenció als Museus. Des de la seva inauguració, el Museu de Sant Pere de Galligants ha servit com a espai d'activitats estretament vinculades amb la ciutat de Girona. Ha organitzat exposicions de producció pròpia, ha participat en exposicions organitzades per altres institucions tant com a seu com prestant els seus fons.

EXPOSICIONS I ACTIVITATS PROGRAMADES 2021

Exposició “El temps de la memòria: tresors del Museu d’Arqueologia de Catalunya a Girona”

Sota el títol “El temps de la memòria: tresors del Museu d’Arqueologia de Catalunya a Girona”, el mes d’abril de 2021, s’obrirà al públic el nou espai expositiu, a nivell museològic i museogràfic, on s’exposaran les peces més singulars del fons del museu a la nau de l’església.

Catàleg

Com a síntesi de l’efemèride dels 175 anys i arran de la nova exposició “Temps de la memòria” s’editarà un catàleg en el que s’han escollit una dotzena de les peces més emblemàtiques de la mostra que estaran comentades per especialistes en el món de l’arqueologia i persones relacionades amb el museu. Així mateix, personalitats molt vinculades a la ciutat, fan una breu reflexió sobre quin ha estat el seu lligam amb la institució, com per exemple, el cuiner Joan Roca, l’escriptor Rafel Nadal, l’historiador Joaquim Nadal, l’arqueòleg Eudald Carbonell, l’escultor Pep Admetlla, entre d’altres. També hi participen els propis responsables dels diferents museus de la ciutat, que han reflexionat sobre la vinculació dels seus equipaments amb el que és el museu més antic de Girona.

Activitats adreçades a diferent tipologia de públic

A llarg del 2021, es programaran un conjunt d’actes i activitats relacionades amb el contingut de la nova exposició permanent i dels 175 anys del museu, adreçades a escolars i públic familiar.

Aprofitant aquest escenari, i de cares a un públic científic i més especialitzat, també està previst un seminari reflexiu sobre els museus d’arqueologia.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

Vídeo promocional

S'ha elaborat un vídeo promocional per donar a conèixer a la ciutadania l'efemèride i fer-la partícip dels actes que seran programats durant l'any.

<https://drive.google.com/drive/folders/1AG7BrEk7nTDjZNE3-dD482uuR6O3I1Nt?usp=sharing>

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ

Organitza

Museu d'Arqueologia de Catalunya - Girona

Direcció Museu d'Arqueologia de Catalunya

Jusèp Boya

Responsable Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona

Ramon Buxó

Coordinació i Documentació

Carme Baqué

Laura Lara

Josep M. Llorens

Comunicació i activitats

Carme Baqué

Disseny

Iglésies Associats, disseny i comunicació

Producció i muntatge

Girodservices

Simbiosi

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

ICMedia

Realització audiovisual

Dani Sierra audiovisuals

Traducció de textos

Paul Turner

Gestió, funcionament i atenció al públic

Josep Ayach

Miquel Bodro

Cristina Fernández

M. Àngels Huerga

Jordi Merino

Jordi Nogués

Manel Prada

Eva Valencia

Imatge gràfica

Ajuntament de Girona. CRDI

Diputació de Girona. INSPAI

Arxiu fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya

Arxiu Nacional de Catalunya

Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona

Museu d'Art de Girona

Agraïments

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

Agència Catalana del Patrimoni Cultural

Ajuntament de Girona

Bisbat de Girona

Diputació de Girona

Serveis Territorials de Cultura a Girona

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**